

Poul Dam: Mit partis ordfører, hr. Morten Lange, er forhindret i at være til stede. Han har bedt mig meddele, at socialistisk folkeparti for tiden ikke har planer om nogen revolution inden for veterinærvæsenet, og at vi derfor kan anbefale udskydelse af revisionen.

Landbrugsministeren (Peter Larsen): Jeg takker ordførerne for tilslutning til lovforslaget og vil, da der nu er rejst ønske om, at lovforslaget skal til udvalgsbehandling, gerne stille mig til rådighed, hvis man har ønsker i så henseende, også med hensyn til en nærmere overvejelse af de ting, der ligger i selve lovforslaget.

Må jeg sige til hr. Erik Hansen (Ålborg amt), der anmodede om, at man i de næste 4 år nøje følger udviklingen, og herunder brugte ordet „kulegravning“, at det er jeg da helt indstillet på, og sådan har det jo også været tidligere, at man nøje har fulgt udviklingen. Jeg kan også føje til, at hvis der inden udgangen af denne 4 års periode er behov for ændringer, er vi fra landbrugsministeriets side da villig dertil.

Det andet spørgsmål, hr. Erik Hansen (Ålborg amt) rejste vedrørende mellemteknikere, har jeg ikke på nuværende tidspunkt nogen kommentar at gøre til, men det er måske et spørgsmål, vi kan drøfte i det udvalg, der nu bliver nedsat.

Jeg takker for tilslutningen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om filmcensur.

(Lovforslaget (nr. 33) findes i tillæg A. sp. 937, fremsættelsen i tidenden sp. 226).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Lis Møller: Jeg kan på mit partis vegne anbefale forslaget til lov om filmcensur, som nu er genfremsat.

Jeg er glad for, at voksencensuren nu bliver endeligt ophævet. Mig har det altid forekommet urimeligt, at nogle få mennesker skulle have myndighed til at afgøre, hvad jeg måtte læse, se af film osv. En sådan censurering har altid forekommet mig noget nedværdigende. Nogle mennesker vil vel stadig være ængstelige for, at film med et vist indhold af vold, råhed og sadisme kan påvirke i skadelig retning. Men betænkningen om filmcensur viser, at trods ihærdige undersøgelser for at finde frem til noget, der kunne dokumentere en sådan skadelig virkning, er det ikke lykkedes.

De aldersgrænser, der eksisterer i gældende lov, og som er bibeholdt i lovforslaget, 12 og 16 år, er måske rigtige. Jeg siger måske, fordi vi ved meget lidt om, hvad det er, børn og ganske unge tager skade af at se. Den undersøgelse har vi stadig til gode. Jeg tror imidlertid, at det er rigtigt at bibeholde grænserne, indtil vi ser, hvad der kommer frem i biograferne, når voksencensuren forsvinder.

Fjernsynsudsendelserne omfattes ikke af lovforslaget om filmcensur. Jeg vil gerne vide, om justitsministeren overvejer et initiativ på dette område. Fjernsynsfilm, hvor speakeren forud siger, at de skønnes uegnede for børn — og det drejer sig om 31 pct. af de viste film — ses i udstrakt grad af børn under 16 år, vel også af børn under 12 år. TV-avisen ses også af børn såvel under 12 som 16 år. I den som i aviser og tidsskrifter vises regelmæssigt autentiske billeder af krigs- og demonstrationsscener. Det kan måske virke noget urimeligt, at film med f. eks. kærlighedsscener forbydes for børn, når TV samtidig viser film med voldsscener bl. a. om eftermiddagen, hvor man må regne med, at børn, også mindreårige, er ivrige seere.

Jeg har selv af og til set Laredo og andre film af samme kaliber i TV sammen med mine børnebørn. En dag spurgte den ældste på 7 år: „Mormor, hvor mange indianere tror du der er tilbage i Amerika? Tror du ikke snart, de må være døde alle sammen?“. Jeg forstod udmærket godt, at hun spurgte,

[Lis Møller.]

for i hver film af den art bliver der jo skudt et halvt hundrede. Det var et ganske nøgternt spørgsmål, og jeg kan ikke sige, hvad de mange nedskydninger betød eller vil komme til at betyde for hende, men vi foretager så mange forskellige undersøgelser her i landet, at jeg synes, det er rimeligt, om vi også undersøger, hvordan de forskellige ting, der vises i TV, indvirker på børn og ganske unge.

Men jeg kan altså på mit partis vegne anbefale lovforslaget.

Ib Thyregød: Også jeg kan give tilslutning til det, som er lovforslagets hovedsigte, at ophæve voksencensuren på filmområdet. Det, som sker ved dette forslag, er jo, at den censur, vi hidtil har haft for voksne, ophører, samtidig med at man bevarer en censur for børn med grænser på henholdsvis 12 og 16 år.

Nu kan man jo stille det spørgsmål: hvad ligger der i en sådan ophævelse af censuren, for så vidt angår voksne? Censur er jo forebyggende foranstaltninger, som det siges i grundlovens bestemmelser om censur specielt i relation til trykkefriheden, altså en forudgående undersøgelse, en forudgående godkendelse af den pågældende film. Det er en naturlig ting, at denne forudgående godkendelse ophæves, og det er vel også naturligt ud fra de synspunkter, som sagkyndige, bl. a. psykiatere, har fremhævet i den betænkning, som foreligger fra december 1967. Men det betyder jo ikke, at i det øjeblik, man ophæver censuren, så er alt tilladt, for så vidt angår film. Der kan jo være regler uden for filmcensurreglerne, der medfører, at der er visse indskrænkninger. Jeg skal nævne nogle eksempler på dette.

Hvis man i en film f. eks. opfordrer til forbrydelser — nu kan det være mere abstrakt, og det kan være mere konkret — og hvis opfordringen er af mere konkret karakter, vil der utvivlsomt her foreligge noget, som er lovstridigt, og som altså ikke

kan tolereres, selv om der ikke er en forudgående censur. Man kunne også tænke sig en film, der krænkede privatlivets fred ved f. eks. at behandle bestemte personers privatliv. Jeg kan nævne som eksempel, ikke en film, men en bog, som i sin tid udkom, hvor en familie var blevet beskrevet af den unge pige, der havde været ansat i familien, og hvor bogen ikke blev beslåglagt, men hvor en række fotografier, som var optaget i bogen, ved fogedforbud blev forbudt at fremkomme. Det vil altså sige, at både privatlivets fred, opfordring til forbrydelser og en række andre ting kan virke indskrænkende, selv om filmcensuren ophæves.

Jeg kunne også nævne et enkelt område, som stadig er i støbeskeen, nemlig billedpornoen. Der er det jo sådan, at indtil straffelovens § 234 har fundet sin endelige skæbne her i folketinget ved et forslag, som vi jo ikke skal behandle her i dag, er billedporno fortsat forbudt, uanset om man ophæver filmcensuren.

Herudover er der spørgsmålet om fjernsynsudsendelser. Det fremgår jo udtrykkelig af lovforslaget, at fjernsynsudsendelser — og det samme må vel gælde film, der udsendes i fjernsynet — er uden for de regler, der her behandles. Der må man jo rejse det spørgsmål, om der da ikke er behov for andre regler netop for fjernsynsområdet, og det tror jeg man må sige der er. Der er i virkeligheden en betydelig forskel på de film, som forevises for voksne, og hvor de, som ønsker at se disse film, på forhånd kan danne sig et indtryk af, hvad det er for film, og så de film eller andre udsendelser, der sendes i fjernsynet, som kommer ud i hjemmene, hvor det jo ofte, selv om det nu fremgår, at de ikke er egnede for børn, alligevel er således, at børn kommer til at se sådanne film, og hvor disse udsendelser i det hele taget kommer på en helt anden måde end ved en filmsforevisning i en biograf. Derfor tror jeg, at der er behov for regler, for så vidt angår fjernsynet. I virkeligheden må man vel nok sige, at de regler, som skal gælde for fjern-

[Ib Thyregod.]

synsudsendelser, må være noget strengere end de, som gælder for almindelige filmsforevisninger.

Selve ophævelsen af censuren kan gøre, at man også på filmsområdet måske må præcisere, hvilke regler der kommer til at gælde i fremtiden, når censuren ikke længere finder anvendelse; men specielt for så vidt angår fjernsyn og radio, gælder noget særligt, og dér må man tage initiativet til, at sådanne regler fremkommer enten fra radioens ledelse, radiorådet, eller fra folketinget. Jeg minder i denne forbindelse om, at en sagkyndig betænkning jo for nylig har udtalt sig om spørgsmålet om fjernsynets og radioens ansvarsregler og ikke ment, at der var særligt behov for specielle ansvarsregler for radio og fjernsyn. Jeg ved, at justitsministeren er opmærksom på disse spørgsmål, der jo også har forbindelse med berigtigelser og berigtigelsesinstituttet, og jeg venter, at der fra regeringens side også vil komme et initiativ på dette område, for så vidt angår ansvarsreglerne.

Der er naturligvis også det spørgsmål, som fru Lis Møller nævnte, nemlig børneudsendelserne i TV og i det hele taget spørgsmålet om, hvilke film der er egnede for børn, og hvilke virkninger disse film har.

Men jeg kunne også nævne et andet eksempel. Det var en film, som blev forevist i fjernsynet for nogen tid siden, med titlen „Det syge sind“. Den drejede sig om en psykiatrisk patient og denne psykiatriske patients liv på hospital og i familie, og der udspandt sig en vældig diskussion om forevisningen af netop denne engelske film i fjernsynet, fordi man mente, at den kunne give en uheldig påvirkning, have uheldige virkninger specielt over for forældre, der havde psykisk syge børn. Dér valgte man jo den løsning, at man i fjernsynet udsendte filmen efter den diskussion, der havde været om spørgsmålet, men i forbindelse med filmen fik en indledning af professor Villars Lunn netop vedrørende denne film, og for så vidt også om hvad der kunne virke uheldigt i filmen, for på denne måde at afbøde de skadevirkninger, der kunne være.

Det er klart, at man ikke i forbindelse med en almindelig filmsforevisning i en biograf kan komme ind på den slags ting,

men i forbindelse netop med fjernsynsudsendelser må man fra radioens og fjernsynets ledelse være opmærksom på det problem, som ligger i, om de film og de fjernsynsudsendelser, som vises, har en sådan karakter, at de kan virke uheldige, og det må man være ganske uden hensyn til, at vi nu går ind for ophævelse af censuren, voksencensuren, på filmsområdet.

Endelig vil jeg også godt — som det tidligere har været nævnt — nævne igen, at den regel, man har fået sat ind i lovforslaget om, at personer over 60 år ikke kan deltage som censorer for så vidt angår børn, kan virke urimeligt. Det er, synes jeg, urimeligt diskriminerende. Vi ved jo alle, at der er mange over denne alder, som udmærket vil være egnede til at beklæde netop en sådan stilling, ligesom der omvendt kan være personer under denne alder, som vil være aldeles uegnede.

Med disse bemærkninger kan jeg altså anbefale det foreliggende lovforslag.

K. Axel Nielsen: Jeg beklager, at jeg ikke var til stede, da det var min tur til at tale, jeg var forhindret.

Jeg kan henvise til, hvad jeg sagde, da dette lovforslag var til behandling i maj måned, nemlig den 24. maj — det står i Folketingstidende 1967-68, 2. samling, sp. 3658 og følgende. Jeg har ikke meget nyt at føje til. Jeg vil dog gerne spørge den højtærede justitsminister, om man i justitsministeriet har gjort sig overvejelser om, hvordan man vil ordne spørgsmålet for fjernsynets vedkommende. Vil man give fuldkommen frit spil, vil man tillade fjernsynet at vise film af en hvilken som helst beskaffenhed? Meget tyder på, at man i fjernsynet allerede har taget sig ret hertil. Efter min private overbevisning — jeg ved ikke, om jeg taler på mit partis vegne — synes jeg nok, der bør være en vis regulering. Jeg synes nok, de undertiden er lidt for hæmningsløse. Men i øvrigt skal jeg anbefale lovforslaget, som det her foreligger.

Elsie-Merete Ross: Adskillige ministre har i tidens løb fremsat lovforslag i slutningen af folketingsåret, bl. a. med den motivering, at lovforslaget så havde mulighed for at blive drøftet i pressen i sommerens løb. Så vidt jeg har fulgt med i pressen, har der

[Elsa-Morete Ross.]

desværre ikke været megen diskussion, som kunne forsyne ordførerne med nye argumenter angående lovforslaget om filmcensur.

Forslaget om afskaffelse af censur af film, som voksne ser, føles vel af de allerfleste som ønskeligt. Desuden siges der jo i betænkningen om filmcensur, at der ud fra vor øjeblikkelige viden ikke er sandsynlighed for, at film skulle have skadelige virkninger på voksne. Derimod undrer det mig, at der ikke har været diskussion om, hvorvidt man skal bibeholde censur af film, der vises for børn under henholdsvis 12 og 16 år. Det kan skyldes, at de fleste simpelt hen mener, at denne ordning er rimelig og derfor skal opretholdes.

Ved første behandling i sidste samling blev der spurgt, om filmcensur ikke rettere hørte hjemme under undervisningsministeriet og kulturministeriet. Justitsministeren endte med at sige, at han ville overveje, om området snarere burde ligge under kulturministeriet, og sagde, at det var jo muligt. Af lovforslaget fremgår det, at overvejelserne må have resulteret i, at regeringen fandt det bedst, at dette område fortsat blev under justitsministeriet, men det udelukker efter min mening ikke, at film, som ved siden af TV, radio, presse og teater er et af de største massekommunikationsmidler, hører ind under kulturpolitikens store område, og heller ikke, at undervisning om alle disse kommunikationsmidler falder ind under undervisnings- og uddannelsesområdet.

Desværre ved vi ikke tilstrækkeligt om films virkning på børn i forskellige aldersgrupper. Virkningen af film set i en biograf kan måske være vanskelig at isolere, da børn ligesom voksne udsættes for talrige andre faktorer, der indvirker på dem, her vel ikke mindst TV. Mere end $\frac{3}{4}$ af samtlige husholdninger har TV. Vi ved ikke, hvor mange børn der ser TV fra en meget tidlig alder, og vi ved heller ikke, hvor mange børn der ser TV-avisen og anden nyhedsudsendelse med autentiske billeder af krigsbegivenheder, bil- og flyveulykker, brande og andre skræk- og voldsprægede hændelser.

Udvalget fik sidste år oplysning fra Danmarks radio om, at film, der er uegnede for børn, sættes sent på aftenprogrammet,

og at speakeren i forvejen meddeler, hvis film er uegnede for børn, men vi ved ikke, hvor mange børn der alligevel ser disse film. Jeg har kun en enkelt undersøgelse fra 1961, der viser, at i en 7. klasse havde 65 pct. af eleverne den foregående aften set en film, der var annonceret som uegnet for børn, og 15 pct. af eleverne i en 2. klasse. I lejligheder med ringe plads kan det ikke undre, at procenterne ligger så højt, så her er et socialt problem involveret, nemlig boligen.

Det fremhæves både i Gerhard Nielsens rapport i betænkningen og i den svenske rapport, at det enkelte barns anlæg og påvirkningsgrad er af større betydning end alderen, men at det af praktiske grunde, hvis man skal opretholde censur, er nødvendigt at sætte aldersgrænser. Psykologer mener, at modstandskraften til at tåle angstprovokerende film stiger med alderen, men at det endnu hos 11-årige ikke er unormalt, at sådanne film kan virke uheldigt på dem.

Både den svenske og den danske rapport finder det ønskeligt, at filmskundskab indføres i skolen. Jeg synes, det ville være endnu vigtigere at give forældrene filmskundskab, f. eks. via TV, og ikke bare oplyse om films opbygning osv., men lægge særlig vægt på at formidle de erfaringer, man trods alt har om, hvordan børn af forskellig type, specielt børn, der ikke er følelsesmæssigt stabile, må formodes at reagere på forskellige arter optrin i film, så forældrene kunne overtage den individuelle beskyttelse, som kun kan gøres meget groft af en statslig censur, også selv om den skal bestå af medlemmer med psykologisk og pædagogisk uddannelse og disse mennesker har nået at blive over 60 år gamle. Svenskerne har en aldersgrænse på 11 år, vi en på 12 år. Selv om det kun er en lille forskel, er den vel alligevel udtryk for, hvor usikre vi er i vor viden på dette område.

Det må være vigtigt for udvalget at få at vide, efter hvilke kriterier udvalget vil gå frem, når de afgør, om en film er egnet for børn. For adskillige år siden vistest som juleforestilling for børn Walt Disneys film om Snevide. Den var så uhyggelig og rædselvækkende, at ikke blot børn, men også voksne kunne lide af angstmareridt i mange

[Else-Merete Ross.]
 netter efter at have set den. Det var ingen garanti, at filmen var lavet specielt for børn.

Så er der aldersgrænsen på 16 år. Hvis 14—15-årige er store og kraftige nok til at kunne se ud, som om de var 16-årige, slipper de alligevel ind i biografen. Mange 14-årige vil gerne være selvstændige og demonstrere det ved at være sammen med kammerater uden for hjemmet, men vi har ikke klubber og ungdomslokaler nok. Derfor tror jeg, at det ikke alene er filmens spændende indhold, der driver dem til biografen, men i høj grad også det, at biografen er et sted, hvor de kan være sammen med deres kammerater. Dette sociale synspunkt må også med ind i betragtningerne. En psykiater og en psykolog, som jeg har spurgt, om vi burde bibeholde 16 års grænsen, hævdede begge, at de i deres arbejde ville foretrække, at 16 års grænsen blev opretholdt.

Selv om ungdomscensur af film i biografen bliver opretholdt, ved vi ikke, hvad der skal stilles op med den flod af voldspåvirkninger, som selv censuren lader slippe igennem, og vi ved ikke, om der er mulighed for at holde hverken små, større eller store børn uden for den voldspåvirkning, de kan modtage gennem TV i hjemmene, hvor der kun delvis gives advarsler, men hvor hverken censur eller forbud kan gennemføres. Her er vi altså ved et langt dybere problem, som ikke løses ved at indføre aldersgrænser. Det gør det efter min mening nødvendigt, at udvalget også må beskæftige sig med fjernsynets ansvar.

I udvalget håber jeg også at vi får tid til at drøfte det svenske forslag om en varedeklaration for film, det vil sige en kort beskrivelse af indholdet, og det skulle gælde for alle film, lige meget om de var forbudt for børn eller ej. Drøftelsen af film og filmcensur må i udvalget efter min mening omfatte både kulturpolitiske, undervisningsmæssige og sociale spørgsmål.

Det radikale venstre er indforstået med ophævelse af vokscensuren, angående børnecensuren er de fleste af os for øjeblikket mest stemt for bevarelse af 12 og 16 års grænsen, men vi vil lade vor endelige stillingtagen afhænge af de oplysninger og nye undersøgelser, som måtte fremkomme under udvalgsarbejdet.

Poul Dam: Ved første behandling af et genfremSAT lovforslag kunne man i og for sig indskrænke sig til at henvise til, hvad der blev sagt forrige gang, men det er måske rigtigt, som jeg havde indtrykket af, at fru Else-Merete Ross mente, at ordene er skrevet i sand og derfor bør gentages.

Jeg skal derfor sige, at vi principielt er enige i ophævelsen af vokscensuren, og at vi nærmest er af den opfattelse, at det også ville være rigtigt at ophæve børnecensuren, ud fra den grundopfattelse, at enhver censur tager ansvar bort fra mennesker, og at børnecensuren tager et meget vigtigt og væsentligt ansvar bort fra forældrene. Forældrene tror i øjeblikket, at de med sindsro kan sende deres børn hen og se film, der er tilladt for børn. Det ville være rimeligt, om forældrene forstod, at visse film af dem, der er tilladt for børn, måske ikke er egnede netop for deres børn, at forældre i det hele taget forstod, at de havde et væsentligt ansvar, og det kunne en ophævelse af censuren måske hjælpe dem til at forstå noget bedre.

Det samme gælder naturligvis fjernsynet. Jeg synes, det er en falliterklæring over for landets forældre, hvis man skal sige, at fordi forældrene ikke er i stand til at bestemme noget om, hvad deres børn skal se eller ikke skal se i fjernsynet, skal vi lave nogle mere eller mindre rigoristiske bestemmelser for fjernsynets udsendelser.

Hele debatten viser jo imidlertid, at vi er inde på nogle meget interessante og væsentlige problemer om massemediernes i det hele taget, og det er jo et spørgsmål, som også fru Else-Merete Ross nævnte, og som blev omtalt sidste gang vi havde tingene til debat, om det ikke var rigtigt at befri justitsministeren for dette område. Hvis der kun bliver en børnecensur tilbage, så vil det vel i og for sig være lidt vanskeligt at have børnecensuren liggende under justitsministeriet, medens børnefilmsnævnet, som beskæftiger sig med de positive foranstaltninger med hensyn til børnefilm, ligger under ministeren for kulturelle anliggender og undervisningen i filmkundskab ligger under undervisningsministeren. Dertil kommer jo så, at også fjernsynet sorterer under ministeren for kulturelle anliggender. Jeg tror, at regeringen burde overveje, om det

[Poul Dam.]

ikke var rimeligt nu, da der i alle tilfælde kun bliver så lidt tilbage af filmcensuren, at læggerestten af filmsområdet over til ministeren for kulturelle anliggender for at få det behandlet under ét. Dertil kunne måske også tjene, at det ønske om en forøget forskning med hensyn til filmenes virkninger, som er fremsat mange gange og nu gentaget her, jo meget vel kunne klares inden for kulturministerens område, nemlig ved bevillinger af filmsfonden, som jo bl. a. også skal tjene videnskaben om film.

Jeg vil altså meget anbefale, at man overvejer at få hele filmsområdet samlet under ministeren for kulturelle anliggender. Jeg må måske i denne forbindelse sige, at jeg tror, der er så mange film- og biografspørgsmål, som i de senere år er blevet aktuelle, at der kunne være megen grund til at drøfte disse ting ved en eller anden lejlighed her i folketinget, selv om jeg er klar over, at revisionsbestemmelsen for lov om film og biografer tilsiger, at revisionen først skal ske om et par år.

Sigsgaard: Det er uden tvivl et vanskeligt arbejde at være filmcensur, og censuren har jo ofte givet anledning til begrundet skepsis. Det siges, at censuren betyder indskrænkning af ytringsfriheden. Der tror jeg man skal være lidt varsom, for et sådant udsagn forudsætter jo, at der uden censuren ville have været ytringsfrihed, og det er selvfølgelig ikke rigtigt, al den stund instruktørerne er i lommen på producenterne, der har samme målsætning som alle andre producenter: at tjene penge. Derimod vil censurens afskaffelse give mulighed for større ytringsfrihed, og selv om vi tvivler på, at regering og folketing er interesseret i at udnytte denne mulighed, vil vi støtte lovforslaget og derefter presse på for at få den formelle ytringsfrihed gjort reel.

Censuren er blevet grundigt upopulær på grund af sine afgørelser, men egentlig tror jeg, at den var i god overensstemmelse med befolkningens flertal, når den for år tilbage sad og kiggede med lup efter nøgne piger og ømme følelser for at sortere dem fra, mens den lod sadisme og grusomhed passere mere upåagtet. Det forhold er jo ændret noget nu, heldigvis. Tilbage står, at en censur næsten aldrig ville have betænke-

ligheder ved at lade holdningsløse, trivielle, sentimentale film passere, mens den lettere griber ind over for oppositionelle og kontroversielle film, men de første, de holdningsløse, de sentimentale film er jo nok de farligste.

Censuren må altså væk for voksne, deri er VS enig, og vi beklager derfor meget, at lovforslaget indeholder tre linjer, der muliggør opretholdelse af en indirekte censur også for voksne. Disse tre linjer vil desværre vise sig at være nogle af de væsentligste i lovforslaget, og de må væk. De siger, at censuren kan gøre godkendelse for børn betinget af, at der klippes i filmen. Nu udgør børnene en stor del af biografernes publikum. Udlejere er derfor af økonomiske grunde interesseret i, at også de film, der egentlig kun er beregnet på voksne, tillades for børn, og derfor går de med til beskæring. Der findes mange eksempler på det, f. eks. blev William Wylers ambitiøse westernfilm „Det store land“ beskåret af den grund. Bestemmelsen betyder mulighed for opretholdelse af en indirekte og pseudo-frivillig censur lige så slem som den, vi har i dag, og det kan VS ikke godkende. Det bør under ingen omstændigheder tillades, at andre end filmens instruktør beklipper en film. Vi giver jo heller ikke særligt udpegede personer ret til at rive sider ud af en roman eller en digtsamling.

Hvis ministeren, samtidig med at han overvejer dette, også vil prøve på at udforme bestemmelser, der forhindrer udlejere i at klippe i film, ville jeg være taknemlig. Det er en ret udbredt praksis, at danske filmsudlejere beskærer selv værdifulde film uden instruktørens viden; jeg har også eksempler på det, hvis ministeren skulle være interesseret.

Skal censuren væk, så skal den helt væk for voksne; det er derfor, jeg har gjort mine bemærkninger, ellers kunne de tre små tilsyneladende uskyldige linjer let få lov til at gå upåagtet hen. Og lad så bare filmene være rystende, lad dem bare bringe følelser og lidenskaber i kog, det er tusind gange bedre end den oversvømmelse af klægt, sentimentalt stads, som dansk filmindustri præsenterer os for, og som filmsfonden belønner. De danske film, virkelighedsfjerne, krukke, pjattede og holdningsløse, de er farlige, og dem får en censur jo alligevel aldrig ram på.

[Sigsgaard.]

Men hvad sker der, når censuren afskaffes? Vil vi så blive begavet med en masse voldsfilm, som måske slet ikke er forsøgt afsat her i landet hidtil, fordi det på forhånd var klart, at de var så perverse og sadistiske, at censuren ville afvise dem? Det ved vi ikke. Det risikerer vi, og vi risikerer en yderligere kvalitetssænkning, hvis det da ellers skulle være muligt. Og hvad kan der så gøres ved det? Man kunne gøre bevillingerne tidsbegrænsede, så de kunne fratages bevillingshaverne, hvis kvalitetsniveauet var for lavt. Man kunne gøre det muligt for kommuner og oplysningsorganisationer at drive biografer på favorable vilkår. Det kunne måske i øvrigt medføre, at vi fik nogle af de biografer, der mangler, i mange af de dødtriste sovebyer, som folk er henvist til at bo i.

Filmen er en kunstart, og lige så vel som det er en offentlig opgave gennem bibliotekerne at gøre litteraturen let tilgængelig for befolkningen, lige så vel bør det være en naturlig offentlig opgave at gøre filmen let tilgængelig gennem kommunale biografer. Filmsformidling er et stykke kulturarbejde. Det er for alvorligt til at overlade det til privat geschæft. Man kunne også for at højne kvaliteten investere i nogle ordentlige instruktører. Ministeren taler smukke ord om ytringsfrihed. Mener man noget med ordene, bør man give instruktørerne økonomiske muligheder for at få de film lavet, som de gerne vil lave, men som de i dag ofte forhindres i at lave, fordi de økonomisk er i lommen på producenterne.

Jeg må derfor sige til ministeren, at skal ytringsfriheden blive andet end ord, så koster det penge og indsats fra det offentlige. Ministerens fremtidige initiativer vil vise, hvor alvorligt han og regeringen mener det med ytringsfriheden. Blot det at afskaffe censuren giver ingen frihed, for friheden til at vælge mellem, om det skidt, man kan få at se, er europæisk eller amerikansk, er ikke meget bevendt. Den frihed, der er brug for, er friheden til at vælge mellem godt og skidt, friheden til at vælge og opleve kvalitet. Skabelsen af den frihed er den næste opgave, og den koster penge.

Justitsministeren (Thestrup): Jeg vil gerne takke de ærede ordførere for den velvilje,

hvormed de har behandlet det fremsatte lovforslag.

Der er stillet en række spørgsmål, og jeg skal forsøge at besvare dem. Det er muligt, at jeg ikke får nogle af dem med, men jeg går ud fra, at der bliver en behandling i udvalget, hvor jeg naturligvis er villig til at give alle oplysninger.

Der har af fru Lis Møller, af hr. Ib Thyregod, af hr. K. Axel Nielsen og enkelte af de andre ordførere — fru Else-Merete Ross tror jeg også — været stillet et spørgsmål, nemlig spørgsmålet om, hvorvidt der skal gælde lignende regler for fjernsynet, som gælder for filmen.

Det er jo rigtigt, at fjernsynet ikke er medtaget i lovforslaget og ikke kan medtages i lovforslaget, men det er naturligvis lige så klart, at vi på en eller anden måde må sørge for, at der bliver nogenlunde ensartede regler. Men da Danmarks radio er en offentlig institution, ville jeg tro, at det måtte være muligt ved en forhandling — og det er jo rigtigt, at Danmarks radio ikke sorterer under justitsministeriet, men under kulturministeriet — at opnå det fornødne samarbejde mellem filmcensuren og fjernsynet. Skulle dette vise sig ikke at være muligt, kan det blive nødvendigt for regeringen at tage spørgsmålet op om, hvordan vi klarer det.

Jeg giver fru Lis Møller — jeg tror, der er flere af de ærede talere, der har været inde på det samme, jeg kan se, at også hr. Poul Dam og fru Else-Merete Ross har været det — jeg giver dem alle ret i, at det ville være af meget stor betydning at få nogle undersøgelser om filmens indvirkning på børn. Jeg har selv mine tvivl om, hvorvidt indvirkningen helt er den, som vi tænker os. Jeg tror, det er et temmelig uoplyst område. Jeg har i alt fald selv den tanke, at ting, der virker temmelig rædselvækkende på voksne — fru Else-Merete Ross nævnte filmen om Snehvide — jeg er ikke sikker på, at de virker så forfærdeligt på børn. Jeg erindrer om vor barndoms forfærdelige eventyr, bloddryppende og skrækelige. Som børn læste man dem jo ærlig talt eller hørte dem fortælle, uden at det virkede på én.

Jeg kan heller ikke sige andet, end at jeg tror, at i almindelighed virker „Laredo“-udsendelserne ikke særlig forfærdeligt på

[Justitsministeren.]

børn. Børnene — i alt fald mange af dem — elsker jo disse udsendelser, og jeg har mine tvivl om, at de virker særlig slemt på børn. Jeg ville derimod sige, at jeg synes, det er meget vigtigt, at vi får undersøgelser på dette område.

Hr. Ib Thyregod var inde på spørgsmålet om film, der opfordrer til forbrydelser, og film, der krænker privatlivets fred. Det må være klart, at film, der opfordrer til forbrydelser, kan rammes efter straffeloven. Med hensyn til krænkelse af privatlivets fred foreligger der ikke her fra landet, men fra andre steder film, der direkte er blevet forbudt, fordi man anså dem for krænkende for privatlivets fred. Der er bl. a. i Norge den såkaldte film om lensmandsmordet, der blev forbudt, fordi det var en fremstilling af en virkelig begivenhed, der havde fundet sted — ganske vist langt tilbage — men den pågældende person, der havde begået dette mord, var levende og nedlagde indsigelse og fik ved domstolen slået fast, at denne film ikke måtte forevises. Det er klart, at der her foreligger en række spørgsmål.

Det ærede medlem hr. Ib Thyregod var også inde på, hvorvidt det var nødvendigt med ansvarsregler for fjernsynet. Nu er det jo ikke det, vi skal behandle i dag, og jeg vil gerne vente med at gå nærmere ind på dette spørgsmål. Jeg erkender, at det er et meget vigtigt og et meget afgørende spørgsmål. Vi har jo vedrørende det for nylig fået en betænkning, men jeg kan sige, at der er ikke truffet bestemmelse om, hvad vi i denne anledning vil gøre.

Hr. K. Axel Nielsen var ligeledes inde på spørgsmålet om fjernsynets forhold og forholdet mellem fjernsynet og filmen. Jeg kan sige over for det ærede medlem, som jeg har sagt for et øjeblik siden, at der må naturligvis være overensstemmelse mellem de regler, der kommer til at gælde for filmen, og de regler, der kommer til at gælde for fjernsynet.

Fru Else-Merete Ross rejste et spørgsmål, som senere hr. Poul Dam og hr. Sigsgaard ligeledes rejste, om censuren skal opretholdes for børn. Jeg mener, det er nødvendigt at opretholde censuren for børn, i alt fald vil det dog være rimeligt, når vi nu går til at afskaffe censuren, at vi gør det gradvis,

og at vi opretholder børnecensuren, indtil vi har noget mere viden om, hvordan filmen indvirker på børn.

Fru Else-Merete Ross var endvidere inde på noget, som flere af de andre talere har været inde på, spørgsmålet om, hvorvidt justitsministeriet var det rigtige sted at have filmcensuren henliggende under. Det er muligt, at man kan komme til et andet resultat, navnlig hvis vi gennemfører lovforslaget her. Det er jo sådan, at filmcensuren altid har ligget under justitsministeriet, og at vi i alt fald mener, at der er en vis sammenhæng mellem de synspunkter, der er bestemmende for politiets kriminalitetsforebyggende arbejde, og de synspunkter, der må være bestemmende for censuren. Der kan også være tale om, at der kan opstå en vis konflikt, al den stund filmsfondens midler jo henhører under kulturministeriet; der kunne måske tænkes områder, hvor der kunne blive konflikt i den anledning. Men jeg vil gerne overveje dette spørgsmål. Det er ikke for mig noget meget stærkt ønske at have filmen henliggende under justitsministeriet.

Hr. Poul Dam nævnte som begrundelse for ikke at have censur heller for de film, børnene må se, at ansvaret tages bort fra forældrene. Det er jeg ikke utilbøjelig til at give det ærede medlem ret i. Jeg ville meget stærkt ønske, at forældrene ville beskæftige sig mere, end de gør, med de film, som de lader deres børn se. Jeg er overbevist om, at det ville medføre, at der var film imellem, som de ikke ville lade deres børn se, og jeg ville tro, at det kunne virke netop i den heldige retning, at sådanne film fik en dårlig tilslutning, og at man som følge deraf kom ind på at lade være med at producere sådanne film. Jeg kan sige, at det er vel et af de håb, vi har, hvis vi afskaffer filmcensuren, at det underlødige, det dårlige, faktisk ikke kan betale sig og derfor ligesom vil ophøre af sig selv.

Det ærede medlem omtalte hele problemet om massemedierne. Det er rigtigt, som det blev sagt fra en eller anden side, at det er et problem, jeg har interesseret mig meget for, og jeg erkender, at spørgsmålet her er en vigtig del af dette problem. Nu drejer sagen her sig kun om ophævelse af filmcensuren, men jeg er helt enig med det ærede medlem i, at det vil være rimeligt

[Justitsministeren.]
med en helt anderledes dybtgående drøftelse af massemediernes og massemediernes stilling i vort moderne samfund.

Det ærede medlem var inde på, at en forøget forskning af filmens virkninger måske kunne klares med de midler, der henhører under filmen i dag, og det er jeg villig til nærmere at undersøge.

Hr. Sigsgaard var inde på, at censuren nok på en måde var et indgreb i ytringsfriheden, men lige så meget indgreb i ytringsfriheden var det, at en række mennesker, der kunne ønske at give deres meninger til kende gennem film, ikke var i stand til det af økonomiske grunde. Det kan man naturligvis sige, men jeg tror, jeg kan sige, at det ville være aldeles umuligt, hvis vi skulle finansiere alle film, der kom frem fra folk, der ønskede at give en eller anden mening til kende derigennem. Men det er da naturligvis rigtigt, som det ærede medlem sagde, at vi ikke sjældent står over for holdningsløse film. Jeg må nu sige som min opfattelse, at jeg synes nu ikke, alle de danske film er så dårlige, som det ærede medlem gjorde gældende. Filmen har vel et formål til foruden at virke i retning af at få os til at tænke over tingene, få os sat ind i nye ideer; den har vel også det formål at være underholdende. Jeg tror, mange trætte mennesker finder hvile ved at gå hen og se en film, der ikke rummer problemer, men alene giver en hyggelig og fornøjelig underholdning. Og jeg tror, det er forkert at ville skære over én kam alle de danske film. Der er imellem dem — forekommer det i alt fald mig — nogle, der er en hyggelig og fornøjelig underholdning, og som man er glad ved at se en dag, hvor man er træt, og hvor man går ind i en biograf for at få lidt åndelig hvile, om jeg så må sige.

Det ærede medlem talte endvidere om, at man skulle hindre udlejerne i at beskære film. Der vil jeg gerne sige til det ærede medlem, at det må jo blive en sag mellem filmsproducenten og udlejeren. Det er vel et spørgsmål, hvor meget udlejeren egentlig kan gøre på dette område uden at komme ind under regler, som i alt fald kan gøres gældende over for ham.

Det ærede medlem var inde på, at biografbevillingerne burde gøres tidsbegrænsede.

Jeg gør opmærksom på, at dette jo ikke henhører under dette lovforslag.

Til slut vil jeg sige til det ærede medlem, at det må vel i alt fald være sådan, at afskaffelse af voksencensuren er et skridt på vej henimod at få gjort filmene mere frie, at få et friere forhold på dette område, og det vil efter min bedste mening netop betyde, at vi kommer frem til bedre og mere værdifulde film end dem, vi måske har set hidtil.

Sigsgaard: Jeg tror, ministeren misforstod mig på et par punkter.

Ministeren sagde, at det ville jo være svært og dyrt, hvis staten skulle finansiere alle film, som et eller andet menneske kunne ønske at fremstille. Det var jo heller ikke min tanke. Jeg er enig med ministeren i, at det ville nok blive lidt uoverkommeligt. Derimod må vi forudse, at vi i de kommende år vil få langt flere dygtige instruktører, end vi før har haft — det må vel blive et resultat af filmskolens virksomhed — og at vi kommer til at stå i den situation, at disse instruktører kan få meget svært ved at realisere alle deres gode ideer, og det var dette kuld af nye, unge instruktører, som jeg opfordrede til at støtte. Jeg tror, at de kan komme til at betegne, skal vi sige en ny bølge eller kvalitetsbølge i dansk film, men det forudsætter, at man støtter dem.

Om kvalitetskravene til film sagde ministeren, at der måtte jo også være plads for underholdende film. Det synes jeg sandelig også, men jeg vil advare imod den tanke eller den opfattelse, at underholdende film behøver at være holdningsløse eller behøver at savne kvalitet. Det kunne man jo godt tro, når man ser en hel del af de danske film, som jeg er enig i at man ikke skal skære over én kam. Underholdningsfilm kan udmærket være holdningsfilm, og det kan udmærket være kvalitetsbetonede film; det eksisterer der heldigvis eksempler på.

Jeg savnede kommentarer til det, jeg sagde om de 3 linjer i § 1, der gør det muligt at gøre en films godkendelse til fremvisning for børn afhængig af, at der klippes i filmen, og hvor jeg pegede på, at det ville betyde en indirekte censur. Jeg skal ikke forlange, at ministeren her på stående god kan kommentere det, men jeg håber dog, at ministe-

[Sigsgaard.]

ren og det udvalg, der bliver nedsat, vil overveje den tanke. Den er, så vidt jeg ser, ikke kommenteret i bemærkningerne til lovforslaget eller i fremsættelsestalen. Det kunne simpelt hen skyldes, at man ikke tilstrækkeligt har overvejet netop de 3 linjer, og det er jo en ærlig sag; jeg beder bare om, at man gør det, at man overvejer konsekvenserne af at have den bestemmelse med, for det ser jo ud, som om alle er enige om, at vi nu skal afskaffe voksencensuren, og så skulle vi nødigt, uden at vi helt er klar over, hvad vi gør, ligesom liste den ind ad bagvejen.

Justitsministeren (Thestrup): Jeg ville tro, at nye unge instruktører, der fremkommer med værdifulde film, ville kunne støttes på en lignende måde, som man har støttet fremstillingen af værdifulde kunstværker og fremstillingen af værdifulde bøger og lignende, og er der det ikke i øjeblikket, så vil jeg tro, at der efterhånden vil komme det; det er jo ikke så lang tid siden, vi har fået denne skole for unge instruktører.

Det ærede medlem talte om de 3 sidste linjer i § 1, stk. 3, og at det kunne være en indirekte censur, at man klippede billeder bort, idet man sagde, at det var ikke noget for børn, det måtte børn ikke se, og dermed var man klar over, at filmen ikke kunne betale sig. Det er muligt, at der kan ske en art uberettiget, en art indirekte censur derigennem. Jeg kan udmærket godt tænke mig, at vi under udvalgsforhandlingen prøver at finde en heldigere formulering af disse 3 linjer.

Jeg tror, jeg hermed nogenlunde har besvaret, hvad det ærede medlem spurgte om.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til et

udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om støtte til erhverv i Grønland.

Valgt blev: *Lembourn, Hans Kjær, Jørgen Jensen, Hindlejær Pedersen, Holger Hansen, From, Henry Sørensen, Svend Haugaard, Jørgen Andersen, Kirkegaard, Carl P. Jensen, Lis Groes, Knud Hertling, Johan Nielsen, Rosing, Tastesen og Vivike.*

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlem af folketinget Egon Jensen har meddelt mig, at han ønsker til boligministeren at stille følgende spørgsmål:

„Vil ministeren tage initiativet til, at statens refusion af kommunernes udgift til boligsikring sker på et betydelig tidligere tidspunkt af hensyn til kommunernes i forvejen stramme likviditet?“

Medlem af folketinget Morten Lange har meddelt mig, at han ønsker til undervisningsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Vil ministeren udvirke, at nødvendigt undervisningspersonel i rimeligt omfang kan frigøres fra værnepligtstjeneste?“

Medlem af folketinget Niels Ravn har meddelt mig, at han ønsker til ministeren for offentlige arbejder at stille følgende spørgsmål:

„Vil ministeren foreslå ændring af loven om den jyske motorvej, så linjeføringen ved Vejle bliver vest om byen over ådalen og ikke øst om byen på en bro over Vejle Fjord.“

Medlem af folketinget Risgaard Knudsen har meddelt mig, at han ønsker til fiskeriministerens at stille følgende spørgsmål:

[Formanden.]

„Har fiskerierhvervet grund til at frygte, at England vil lægge 10 pct. told på importen af frosne fiskefileter?“

Medlem af folketinget Kurt Brauer har meddelt mig, at han ønsker til justitsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Vil ministeren drage omsorg for, at det udsorterede materiale fra de såkaldte hemmelige kartoteker bliver tilsendt de registrerede?“

Spørgsmålene vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 17. oktober, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om oprettelse af „Rask-Ørsted Fondet“. (Danmarks internationale videnskabelige fond).

2) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ægteskabs indgåelse og opløsning.

3) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af myndighedsloven. (Forældremyndighed og samkvemsret).

4) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af arveloven.

5) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af skifteloven.

6) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om bevarelse af enkepensionsret ved separation og skilsmisse.

7) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om lønninger og pensioner m. v. til statens tjenestemænd.

8) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om ændring af lov om veterinærvæsenet samt om udøvelse af dyrlægegerning.

9) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om filmcensur.

Mødet hævet kl. 14.31.

11. møde.

Torsdag den 17. oktober kl. 13.

Formanden: Det er meddelt mig, at *Axel Ivan Pedersen* ønsker at udtræde af folketingets boligudvalg. Til at indtræde i det nævnte udvalg i stedet for *Axel Ivan Pedersen* har vedkommende gruppe udpeget *Helge Nielsen*, som herefter er valgt.

Fra socialministeren har jeg modtaget en af direktoratet for revalidering og forsorg udarbejdet efterundersøgelse af et antal revalideringstilfælde, som er udarbejdet efter henstilling af det af folketinget nedsatte udvalg vedrørende det i 1965-66 fremsatte forslag til lov om ændring i lov om revalidering. Eksemplarer er omdelt.

Den første sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om oprettelse af „Rask-Ørsted Fondet“. (Danmarks internationale videnskabelige fond).

(Første behandling af lovforslaget (nr. 5) findes i tidenden sp. 460).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets tekst og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.